



'Het kan mij niet gek genoeg zijn!'

# Pierre Courbois 70 jaar



Pierre Courbois, een van onze markantste jazzdrummers, werd in april zeventig jaar oud. Hij is nog steeds erg actief als muzikant, en altijd bezig met het componeren van eigen stukken en het instuderen daarvan. Dat doet hij op een van de mooiste drumstekies in ons land: voor het raam van zijn woonboot in de prachtige Neder-Rijn bij Arnhem. Als je zit te drummen, kijk je uit over het water en zie je de boten statig voorbij varen. Aan inspiratie geen gebrek, dus. Drum je anders naarmate je ouder wordt? Slagwerkkant zocht Courbois op en stelde onder andere die vraag.

tekst Mark Eeftens foto's Serge Chamuleau

Op een kille maar zonovergoten zaterdag, tijdens een winter die niet van opgeven lijkt te weten, rijd ik de lange weg van Breda naar Arnhem. Onderweg draai ik *Revocation*, de laatste cd van het Pierre Courbois 5/4 Sextet: een jazz-cd met alleen maar nummers in vijven. Die worden nergens eentonig, ondanks de schijnbaar beperkende maatsoort. Courbois speelt met een Elvin Jones-achtige losheid, klinkt een beetje 'zwart' eigenlijk. Toen ik veertien was, speelde ik op de muziekschool vaak stenciltjes met oefeningen van hem. Nu, dertig jaar later, spreek ik de man met zijn mooie, bijna deftige accent eindelijk in het echt. Na een hartelijke ontvangst nestelen we ons comfortabel op de bank met een verbluffend mooi uitzicht over de Neder-Rijn. Omringd door prachtige kunst aan de muur en met de in 2008 ontvangen VPRO/Boy Edgar Prijs fier op een tafeltje, geeft Courbois ontspannen antwoord op mijn vragen.

Collega Kim Weemhoff schreef onlangs: 'In India ben je met veertig een broekje, met vijftig een aankomend talent en met zeventig jaar mag je je een

ustad, een meester, noemen.' Wat betekent zeventig worden voor een drummer in Nederland?

'Er zijn een paar verschijnselen, maar die hebben niet zozeer met het drummen te maken. Het componeren gaat beduidend langzamer dan vroeger, maar dat geeft niets; ik heb toch tijd genoeg. Daarnaast duurt het langer om dingen van buiten te leren. Ik hou er niet van om met grote papieren op het podium te zitten, dat leidt mijn aandacht af. Het lukt uiteindelijk wel en natuurlijk heb ik ook daarvoor tijd genoeg!

'O ja, naar mijn gevoel worden de drumstellen steeds zwaarder, maar dat ligt aan mij. Ik heb immers altijd hetzelfde drumstel bij me, haha. Daarom heb ik nu een roadie, en ik vind dat ik me dat op mijn leeftijd mag permitteren. Ook heb ik na vermoeiende optredens wat meer tijd nodig om bij te komen. Vroeger speelden we maanden achter elkaar elke dag. Je werd met een busje van plaats naar plaats gesleept en wist op den duur niet eens meer waar je eigenlijk was. Dat zou ik nu niet meer kunnen. Ik moet wel om de zoveel tijd mijn vingers recht laten zetten door een chirurg, want ik heb een paar

afwijkingen aan mijn been en mijn vingers, maar die worden eigenlijk niet erger. Het komt ook niet van het drummen.'

*En in het hoofd? Ervaring en muzikaliteit blijven natuurlijk altijd groeien, maar je ziet ook wel dat oudere muzikanten (en recensenten) soms niet meer meegaan met veranderingen in de muziekwereld. Dan worden alle nieuwe ontwikkelingen afgekeurd, en hoor je steeds: het is allemaal al eens eerder gedaan, en beter...*

'Ik ken dat verschijnsel niet. Ik ben ook nergens tegen, hoewel er natuurlijk dingen zijn die ik zelf niet zou willen spelen. Maar ik hou alles bij en vind veranderingen juist leuk. Eigenlijk gebeurt er veel te weinig. Ik zit dringend te wachten op nieuwe dingen haha! Het kan mij niet gek genoeg zijn!'

*Wat was de eerste vonk, de eerste aanleiding om op een drumstel te gaan spelen?*

'Ik ben van huis uit helemaal geen muzikant; ik ben edelsmid. Toen ik dertien was, speelde ik banjo en gitaar in een dixielandband. We gingen op een boot spelen, één set dixieland en één set Zuid-Amerikaans. Bij de salsaset ging drummer Jan Terwindt conga's spelen en stond zijn Sonor drumstel daar helemaal eenzaam en alleen. Omdat ik met banjo en gitaar in die stijl weinig te doen had, werd de verleiding te groot. Ik vroeg aan Jan of hij me niet wat ritmes kon leren, en zo van lieverlee kwam ik achter

het drumstel terecht en verdween mijn interesse voor banjo en gitaar.

'Er was toch wel sprake van liefde op het eerste gezicht. Jan was een van de weinigen destijds die een drumstel bezat; dat was redelijk bijzonder. Een andere kennis van me, Willem Arendse, had ook een Sonor. Toen hij in dienst moest, mocht ik zijn drumstel gebruiken.'

*Ben je toen ook serieus les gaan nemen?*

'Zeker. Nijmegen was de stad van de Luchtmacht Kapel dus er liepen wel mensen rond die heel goed militair konden trommelen. Mijn eerste leraar was Jacques Bex, die inmiddels boven de negentig is, maar nog regelmatig naar mijn concerten komt kijken. Daarna kwam ik bij Jan Wilderom van het Geldersch Orkest terecht, die gaf klassiek slagwerk. Ik heb daar zo veel aan gehad, dat ik eigenlijk nog steeds iedere drummer zou aanraden om ook klassiek te studeren.

'Maar de eerste ritmes op het drumstel leerde ik dus van die drummer in dat dixielandbandje. Hij liet me aanvankelijk hele simpele dingetjes doen, en dat groeide vanzelf verder. Mijn eerste officiële optreden als drummer was op 6 november 1957. Toen was ik zeventien. Helaas werd ik door de arbeidsinspectie opgepakt en naar huis gebracht, omdat je op die leeftijd na zonsondergang niet mocht werken. Dat is me nog een keer gebeurd in

begin 1958, toen ik speelde met het sextet van Jan van Halen, de vader van de nu beroemde gebroeders Van Halen in Nijmegen. Je mocht nog net je drumstel in de hoezen doen, en dan mee in het busje van de politie. Mijn moeder kreeg een proces-verbaal!'

*Je bent een knutselaar. Heeft dat invloed op het drummen?*

'Tja, ik ben edelsmid, dus ik ben inderdaad altijd aan het knutselen. Misschien trok het drumstel me vroeger ook wel aan omdat er, zeker in die tijd, altijd wel wat aan te sleutelen viel. Heel veel dingen van nu bestonden niet of nauwelijks: een koebelhouder, of een houder voor een woodblock. Waar hing je een splashbakkentje aan op? Ik heb lang voordat het dubbel-basspedaal zijn algemene intrede deed zelf zo'n apparaat gebouwd. Daarnaast bespeelde ik een gong met een pedaal; dat deed ook niemand. In het luchtgat van mijn kleine tomtom had ik een slang, en het andere uiteinde zat bij mijn mond aan een saxofoonkoord. Zo kon ik al blazend de toon veranderen. Maar ja, door dat opblazen kreeg je allemaal vocht en condens, dus er stond een hele laag water onder in die trommel. Zo kwam ik op het idee een luchtbedpompje te gebruiken...

'Ik schijn ook een faseverschil te hebben met de rest van de drumwereld. In de jaren tachtig werd alles gedempt en speelde ik juist met alles open. Nu speelt iedereen open en ik gedempt! Dat laatste

ook vanwege mijn gevoelige oren; ik mis veel hoog na 55 jaar achter het drumstel, en een rimshot daar kan ik niet meer tegen.

'Toch heeft dat knutselen wel muzikale invloed. Wat ik zelf maak, moet natuurlijk ook uitgeprobeerd worden. Ik hou niet zo van studeren, maar als ik iets gemaakt heb, ga ik er wel mee aan de slag. Een Duitse journalist heeft wel eens over mij gezegd: "Courbois is helemaal geen drummer, maar een instrumentenbouwer die avond aan avond zijn eigen instrument zit uit te proberen!" Ik weet niet of dat een compliment was, maar ik vond het mooi, haha.

'Over complimenten gesproken. Ik speelde ooit met de Amerikaanse pianist Mel Walden en die zei tegen me: "Ja, ik speel natuurlijk liever met Elvin Jones of Max Roach, maar met jou gaat het ook wel." Het grootste compliment dat ik ooit heb gehad!'

*Heb je nog steeds dezelfde liefde voor het drumstel als in het begin?*

'Ik heb periodes dat ik heel erg veel speel en ook héél gráág speel, maar daarna zijn er ook periodes dat ik een paar maanden niets doe. Dat heb ik nodig. In de periode dat ik de Boy Edgar Prijs won, heb ik heel veel gespeeld, door heel Europa. Daarna heb ik drie maanden geen stok aangeraakt. Iedereen zegt wel dat zoiets ten koste gaat van je techniek en je snelheid, maar na één set spelen is het allemaal weer terug.' ■

## Russische percussie

Anekdote: 'We waren in 1979 met een jazzbandje in Afghanistan. We speelden in een cafeetje in Kabul en hoorden op een gegeven moment een raar getik op de achtergrond. Ik vroeg wat dat was, en kreeg als antwoord: "Dat is Russische percussie!" Die avond vielen de Russen binnen, en wij zijn de volgende dag meteen afgeknokt.'